

Anna B. Kowalska

Małgorzata Grupa, *Wełniane tekstylia pospólstwa i plebsu gdańskiego (XIV–XVII w.)
i ich konserwacja*, Toruń 2012, 346 s.
ISBN 978-83-231-2859-5

Rozprawa Małgorzaty Grupy stanowi niejako kontynuację badań nad średniowiecznymi tekstyliami gdańskimi zapoczątkowanymi jeszcze w latach 50. XX wieku na podstawie źródeł wydobytych w trakcie wykopalisk we wczesnośredniowiecznej dzielnicy rybacko-rzemieślniczej Gdańska. Dotyczy znalezisk archeologicznych datowanych od połowy XIV do końca XVII stulecia, przede wszystkim tkanin wełnianych i wyrobów pozatkackich pozyskanych w drodze wykopalisk do 2002 roku na Wyspie Spichrzów, Lastadii i przy ul. Pannieńskiej w Gdańsku. Z szerokiej problematyki badań Autorka podejmuje zagadnienia obróbki surowca wełnianego i produkcji tkanin od momentu pozyskiwania surowca i obróbki włókien po tkanie wełny i wykańczanie sukna. Następnie omawia rodzaje tkanin – pasamony, tkaniny workowate oraz wyroby pozatkackie, w tym filc, dzianinę i wełniane liny. W dalszej części pracy podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie o surowce importowane i miejscowe stosowane w gdańskiej wytwórczości. Autorka rozpatruje kolejno skład chemiczny i mikrostrukturę wełny, degradację wełen i stan ich zachowania, zabiegi konserwatorskie i oczyszczające, dezynfekcję i impregnację. Analiza szczątków tekstylnych prowadzi do próby odtworzenia ubiorów gdańskich mieszczań w omawianym okresie. Ważnym problemem rozpatrywanym w monografii jest ponadto wtórne wykorzystywanie tkanin wełnianych. Lekturę ułatwia słownik terminologiczny załączony na końcu książki. W podsumowaniu Autorka na podstawie wyników analizy materiałów archeologicznych i źródeł historycznych stwierdza między innymi, że do procesu produkcji tkanin w średniowiecznym Gdańsku wprowadzono wszystkie znane w Europie innowacje, w tym warsztat poziomy, zgrzebła, kołowrotek, krosna wstążkarskie i folusz, które wydatnie zwiększyły wydajność pracy.